SEKCIA SESTIER PRACUJÚCICH V NEONATOLÓGII
Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek
organizačná zložka Slovenskej lekárskej spoločnosti
Kontaktná adresa: Mgr. Katarína Chromčíková, PhD.
tel.: 043 / 4203 296, e-mail: chromcikovakat@gmail.com,
Neonatologická klinika JLF UK a UN Martin, Kollárova 2, 036 59

Vážená pani
Mgr. Jana Paulovičová
Odbor ošetrovateľstva a iných zdravotníckych profesií
Sekcia zdravia
Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
Limbova 2
837 52 Bratislava

V Martine dňa 20.05.2021

Vec: Stanovisko Výboru Sekcie sestier pracujúcich v neonatológii k špecializačnému štúdiu a k uplatneniu zdravotníckeho asistenta na neonatologických pracoviskách

Dobrý deň,
zasielame Vám stanovisko a pripomienky Výboru Sekcie sestier pracujúcich v neonatológii SSaPA pri SLS k Vášmu návrhu, ktorý odznel na online pracovnom stretnutí dňa 4.mája 2021.
Členovia výboru si podrobne preštudovali návrhy zo strany Odboru ošetrovateľstva a iných zdravotníckych profesií a niekoľkokrát k nim spoločne diskutovali. Dospeli k záverom, ktoré uvádzam nižšie.

1. **K téme uplatnenia zdravotníckeho asistenta na neonatologických pracoviskách.**
   K uplatneniu zdravotníckeho asistenta v ošetrovateľskom tíme na neonatologických pracoviskách uvádzame nasledujúce:
   Uvedomujeme si, že v praxi je dlhodobý nedostatok sestier, ale na našich pracoviskách možnosť zaradiť do ošetrovateľského tímu zdravotníckeho asistenta túto situáciu nerieši. Na neonatologických pracoviskách by mohol byť zdravotnícky asistent zaradený do tímu, len ako člen, ktorý nezníži počty sestier ani sanitárov oproti súčasným normatívom, naopak navýši sa o neho počet pracovníkov. Môže sestre pomôcť v niektorých činnostiach, kde sa nestará priamo o dieťa a neprichádza s ním do kontaktu. Sestra by získala väčší priestor pre starostlivosť o dieťa a matku / rodinu. Nepotrebujeme zdravotníckeho asistenta, ktorý by vykonával činnosti spadajúce do kompetencií sanitárov. Navrhujeme vymenovať konkrétne v samostatnom bode činnosti, ktoré by mohol vykonávať na jednotlivých úsekoch neonatologických pracovísk. V tejto oblasti je výbor Sekcie sestier pracujúcich v neonatológii pripravený spolupracovať pri definovaní týchto činností.
   Čo sa týka niektorých kompetencií, zdravotnícky asistent nemá dostatočné vzdelanie a preto nemôže mať ani kompetencie na samostatnú prácu s novorodencom. Ak by zdravotnícky asistent vykonával aj úkony, ktoré sú nenáročné, ako napríklad prebaľovanie novorodenca, narážame na problém, že nevie posúdiť novorodenca, jeho celkový stav, správanie a vzhľad. Tento aspekt starostlivosti je v prvých hodinách

a dňoch života veľmi dôležitý pri práci aj s donoseným zdravým novorodencom na oddeleniach fyziologických novorodencov. Rovnako by sme narazili aj na problémy posúdenia stavu novorodenca aj počas kŕmenia pomocou fľaše a ďalšie činnosti. Nehovoriac o tom, že naša práca na oddeleniach fyziologických novorodencov zahŕňa komplexnú edukáciu matky vo všetkých činnostiach a teda aj snahy, aby tieto činnosti samostatne vykonávala matka. Zvýšenie kompetencií zdravotníckeho asistenta v tomto smere vyžaduje najskôr zmenu náplne jeho vzdelávania, teoretického aj praktického a až keď títo asistenti nadobudnú čas vstupu do praxe, môžu sa ich kompetencie týmto smerom rozšíriť.

Možno by stálo za zamyslenie sa, ako motivovať zdravotníckych asistentov k štúdiu v odbore Ošetrovateľstvo na vysokých školách, kde by sa mohli venovať štúdiu v praxi aj na neonatologických a pediatrických pracoviskách a následne rozšíriť rady sestier.

2. **K téme špecializačného štúdia.**

V súčasnosti na neonatologických pracoviskách pociťujeme nedostatok v pregraduálnom vzdelávaní sestier v teoretickej i v praktickej príprave. Preto je potrebná špecializačná príprava v takom rozsahu, ako je nastavená v súčasnej dobe.

Nateraz predložená náplň nezodpovedá súčasným požiadavkám intenzívnej neonatológie, v predkladanom obsahu vzdelávania chýbajú niektoré kľúčové témy. Nie je modulárna, má iný aspekt vo vzťahu k pacientovi resp. k novorodencovi / dieťaťu.

V tejto oblasti je naše stanovisko, za podmienok, ktoré nám boli predložené s cieľom vytvoriť jedno špecializačné štúdium pre intenzívnu ošetrovateľskú starostlivosť v pediatrii, **zamietavé.**

Zlúčenie oboch špecializačných štúdií má možno pôsobiť ako populárny krok výhodný pre prax. Absolventi tejto špecializácie by mali predstavovať „univerzálnu“ sestru pre pediatrické pracoviská, ale na základe predložených podkladov to takto nevnímame.

Ponúknuté riešenie nie je modulovým systémom vzdelávania. V predložených materiáloch chýba nielen v názve, ale aj následne v obsahu, samostatná tematika neonatológie.

Neonatologické pracoviská zahŕňajú všetky typy pracovísk. Od novorodeneckých oddelení I. typu, až po perinatologické centrá. Špecializačné štúdium v neonatológii je uvedené výhradne ako špecializácia v intenzívnej neonatológii, pretože si to vyžaduje prax. Na pracoviskách I. typu, teda fyziológie, sa musia sestry dokázať postarať o všetkých novorodencov. Čiže, ak sa na takomto pracovisku narodí extrémne nezrelý novorodenec, alebo donosený novorodenec so závažnou asfyxiou, či vrodenou vývojovou chybou, musí sestra zvládnuť resuscitáciu v novorodeneckom boxe pôrodnej sály a intenzívnu a resuscitačnú starostlivosť, kým nepríde transportný tím a neprevezme si takéhoto novorodenca (novorodenec nie je prekladaný v porovnaní s dospelým pacientom na pracoviská ARO, ale zostáva do prekladu na neonatologickom pracovisku).

Napriek závažným stavom v neonatológii, vysokoprofesionálnej medicínskej starostlivosti a vysokej technickej náročnosti, je ošetrovateľská starostlivosť komplexná. Okrem vysoko intenzívnej starostlivosti je postavená aj na láskavej,

behaviorálnej a na rodinu zameranej starostlivosti. Požiadavky na vedomosti a zručnosti sestry na neonatologickom pracovisku sú mimoriadne náročné.

Spojením oboch špecializácií, vo forme, ktorá nám bola zatiaľ predložená, by sa znížila kvalita vzdelávania absolventov v oblasti neonatológie. Určite by sa obsah oboch špecializácií nezmestil do dĺžky 12 mesiacov rozsahu štúdia. Bolo by teda potrebné navýšiť dĺžku štúdia, tak teoretickú ako aj praktickú prípravu. To by znamenalo pre sestry navýšenie nákladov na štúdium. V konečnom dôsledku to sestry odradí a nebudú mať záujem o takúto špecializáciu.

Do budúcnosti (minimálne až v čase, keď by do praxe vstúpili sestry už s rozšírenou prípravou v rámci pregraduálneho vzdelávania o navýšený počet hodín teoretickej i praktickej prípravy na pediatrických a neonatologických pracoviskách) je možné zvážiť možnosť zmeny organizácie špecializačného štúdia, ale podľa nášho stanoviska ako modulového systému. To znamená zostaviť spoločný pediatrický kmeň, na ktorom sestra ak nemá záujem pokračovať v intenzívnej starostlivosti skončí (špecialistka pre pediatriu), alebo, ak sa rozhodne pre intenzívnu starostlivosť, bude pokračovať v ošetrovateľskej starostlivosti v intenzívnej neonatológii alebo bude pokračovať v ošetrovateľskej starostlivosti v intenzívnej v pediatrii. Získa potom špecializáciu v intenzívnej ošetrovateľskej starostlivosti v neonatológii, alebo špecializáciu v intenzívnej ošetrovateľskej starostlivosti v pediatrii. Dáme tak šancu pri prestupe medzi pediatriou na neonatológiu alebo opačne. Vtedy by sestra doštudovala len rozdiel v špecializácii v skrátenej dĺžke, alebo by sa tieto špecializácie, keďže by mali spoločný pediatrický kmeň vzájomne uznávali. Poskytneme tak možnosť sestrám na pediatrických intenzívnych pracoviskách získať aj vzdelanie z intenzívnej neonatológie (napr. DKC) a zároveň nebudeme zbytočne zaťažovať sestry, ktoré by vzdelanie v intenzívnej neonatológii, či intenzívnej pediatrii nepotrebovali pre prax.

V prípade, že by forma aj obsah Vami navrhovaného jedného špecializačného štúdia, bola prepracovaná do modulového systému vzdelávania, názov by mal obsahovať intenzívnu ošetrovateľskú starostlivosť v pediatrii a aj intenzívnu ošetrovateľskú starostlivosť v **neonatológii**. Vznikol by v budúcnosti priestor na diskusiu o obsahu takto koncipovaného špecializačného štúdia.

3. V otázke **pridávania niektorých výkonov do kompetencií sestier** je naše stanovisko rovnako **zamietavé**. Sestry sú už dosť vyťažené a nepovažujeme za vhodné im ešte pridávať ďalšie kompetencie, tieto výkony by boli nakoniec od nich v praxi vyžadované a zodpovednosť prenesená na sestry. Niektoré uvádzané výkony sa realizujú len na tak malom počte pracovísk, že by mali byť doriešené formou certifikácie.

Mgr. Katarína Chromčíková, PhD.
predsedníčka Sekcie sestier pracujúcich v neonatológii

Mgr. Katarína Chromčíková, PhD.
Neonatologická klinika JLF UK a UN Martin, Kollárova 2, 036 59 Martin
tel. +421907 271 988

Vážená pani
Mgr. Jana Paulovičová
Odbor ošetrovateľstva a iných zdravotníckych profesií
Sekcia zdravia
Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
Limbova 2, 837 52 Bratislava

V Martine dňa 20.05.2021

Vec: Stanovisko odborného garanta špecializačnho štúdia Intenzívna ošetrovateľská starostlivosti v neonatológii k pripravovanej zmene špecializačného štúdia

Dobrý deň,
zasielam Vám stanovisko odborného garanta špecializačného štúdia Intenzívnej ošetrovateľskej starostlivosti v neonatológii k Vášmu návrhu zmeny organizácie špecializačného štúdia, ktorý odznel na online pracovnom stretnutí so zástupcami Sekcie sestier pracujúcich v neonatológii dňa 4.mája 2021.
Uvedomujem si, že v dnešnej dobe v praxi na neonatologických pracoviskách pociťujeme dlhodobý nedostatok sestier, ale tento problém vnímame ako dôsledok nedostatočného pregraduálneho vzdelávania sestier v teoretickej i v praktickej príprave. Preto je potrebná špecializačná príprava sestier v takom rozsahu, ako je nastavená v súčasnej dobe.
Nateraz Vami predložená náplň špecializačného štúdia nezodpovedá súčasným požiadavkám intenzívnej neonatológie, v predkladanom obsahu vzdelávania chýbajú niektoré kľúčové témy.
Kvalitná ošetrovateľská starostlivosť o novorodencov (od extrémne nezrelých novorodencov, cez iných kriticky chorých novorodencov, až po donosených novorodencov) má významný vplyv na novorodeneckú úmrtnosť. Ďalej sa výrazne podieľa na zlepšení kvality psychomotorického vývoja a tým aj kvality ďalšieho života týchto detí. Na neonatologických pracoviskách, najmä na ich intenzívnych a resuscitačných jednotkách sa uplatňujú vysoko sofistikované a špecializované postupy, ktoré musia zabezpečovať kvalifikované a skúsené sestry – špecialistky. Tieto sestry sú schopné spájať vysoko intenzívnu starostlivosť s holistickým a behaviorálnym prístupom k novorodencom a ich rodičom.
Z pohľadu odborného garanta špecializačného štúdia intenzívnej starostlivosti v neonatológii, by mohlo dôjsť pri nepremyslenom zlúčení špecializačnej prípravy do jednej, k výraznému zníženiu kvality špecializačnej prípravy a následne kvality poskytovanej ošetrovateľskej starostlivosti na neonatologických pracoviskách. Tento krok by bol krokom späť a nebolo by to v najlepšom záujme pacienta.
Z uvedených dôvodov je moje stanovisko, ako odborného garanta, za podmienok, ktoré nám boli predložené s cieľom vytvoriť jedno špecializačné štúdium pre intenzívnu ošetrovateľskú starostlivosť v pediatrii, **zamietavé.**

Mgr. Katarína Chromčíková, PhD.